

Sprawozdanie z seminarium ENRD

W dniu 13 czerwca 2017r. w Brukseli odbyło się międzynarodowe seminarium nt. „Możliwości i przyszłe perspektywy na rzecz efektywnego wykorzystania zasobów na obszarach wiejskich”, podczas którego zostały omówione praktyczne możliwości i kluczowe czynniki umożliwiające wydajne gospodarowanie zasobami w tym gospodarką wodną i glebą dzięki wsparciu przez programy rozwoju obszarów wiejskich (PROW).

Podczas spotkania sformułowano stanowisko, że efektywność wykorzystania zasobów ma kluczowe znaczenie dla długoterminowego funkcjonowania gospodarki rolnej. Prawdziwe korzyści i najlepsze praktyki dotyczące efektywności wykorzystania zasobów powinny być w sposób przejrzysty przekazywane rolnikom jako część strategii w poszczególnych regionach. Podkreślono istotną rolę PROW, które mogą mieć decydujące znaczenie dla wspierania efektywnych praktyk w aspekcie zrównoważonego zarządzania zasobami wody i gleby, struktury upraw, transferu wiedzy i efektywnego doradztwa.

W moim przekonaniu seminarium miało szczególne istotne znaczenie dla transferu wiedzy skierowanego w stronę przedstawicieli Instytucji Zarządzających, Agencji Płatniczych, Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich, grup LEADER, doradców, organizacji badawczych i innych organizacji UE, takich jak DG Env, Life i Europejska Agencja Ochrony Środowiska. Istotnym elementem seminarium były prezentacje na temat poprawy efektywności wykorzystania i synergicznego połączenia odpowiednich działań w ramach PROW oraz możliwości ich implikacji w zakresie opracowywania i dostarczania polityki rozwoju obszarów wiejskich do roku 2020.

Podczas wykładów plenarnych skupiono się na zagadnieniach dotyczących m.in. rozwoju obszarów wiejskich w aspekcie efektywnego wykorzystania zasobów oraz roli PROW w promowaniu efektywnego wykorzystania zasobów. Z zaprezentowanych tez wynika m. in. że:

- Optymalne zarządzanie glebą ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów międzynarodowych i unijnych, w tym długoterminowej stabilności sektorów powiązanych,
- Rolnictwo i leśnictwo odgrywają wyjątkową rolę w zdolności do sekwestracji węgla w glebach i roślinności,
- Brak jest nadrzędnych i zintegrowanych ram prawnych i politycznych w zakresie ochrony gleby w Europie - gleby są jedynym kluczowym zasobem naturalnym, które nie jest chronione poprzez zintegrowane podejście obejmujące obszar całej UE.

Ponadto zwrócono szczególną uwagę na cele dotyczące poprawy jakości wody określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej oraz Dyrektywie azotanowej określającej normy dotyczące maksymalnego poziomu azotu w wodach.

Z przedstawionych informacji wynika, że rolnictwo pozostaje znaczącym źródłem zanieczyszczenia wody. W konsekwencji 47% JCW objętych Ramowa Dyrektywa Wodną nie spełnia celów, które powinny zostać osiągnięte do roku 2015 r. Ponadto w niektórych krajach występuje znaczące obciążenie substancjami biogenicznymi (azot i fosfor) pochodzącymi z rolnictwa. Dlatego też, tak ważna jest obecnie poprawa zarządzania zasobami wody w obszarach rolnych, lepsza współpraca i wdrażanie działań sektorowych oraz zapewnienie spójności instrumentów finansowych UE z priorytetami polityki wodnej.

W ramach sesji warsztatowej poświęconej identyfikowaniu korzyści dla rolników wynikających ze zwiększenia działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów wody i gleby zostały przedstawione prezentacje z następujących zakresów:

(1) **Dobrowolnych praktyk służących zrównoważonemu gospodarowaniu gruntami**, gdzie zaprezentowano katalog działań dotyczących zrównoważonego zarządzania glebą poprzez ograniczenie erozji gleb, poprawę zawartości materii organicznej w glebie, wspierania równowagi składników odżywczych zawartych w glebie, zapobieganiu zasoleniu i skażeniu gleb oraz ich zakwaszeniu, utrzymaniu i poprawie bioróżnorodności gleb, ograniczaniu nadmiernego uszczelniania i zagęszczania gleby oraz działania mające na celu poprawę zarządzania wodą w glebie.

(2) **Badania korzyści dla osób i podmiotów zarządzających gruntami w celu usprawniania działań mających na celu zrównoważone wykorzystanie zasobów wody i gleby**, gdzie na przykładzie Finlandii wykazano że rolnicy są skłonni stosować nowe przyjazne naturze formy zarządzania zasobami w dużej skali, ale przy określonych warunkach m. in. gdy zapłata jest adekwatna a działania są rozsądne.

(3) **Badania korzyści dla rolników płynących z większej efektywności przy wykorzystaniu zasobów w ramach upraw bezorkowe /uproszczonej uprawy roli**, co było uzasadniane następującymi zyskami: zmniejszeniem zapotrzebowania na moc i sprzęt przy pracach na gruncie, co w perspektywie czasowej oznacza korzyści ekonomiczne w wyniku oszczędzania sprzętu (minimalizacja i optymalizacja floty maszyn oznacza mniejsze inwestycje, ograniczenie zużycia paliwa na potrzeby wielu zabiegów agrotechnicznych). Podano również przykład regionu, w którym tradycyjne praktyki rolne obejmują dystrybucję gnojowicy na pola przed orką (nawet do 8 miesięcy przed wysiewem), co powoduje dużą stratę związków azotu. W tym przypadku przejście na system upraw bezorkowych miało na celu zwiększenie efektywności w zakresie wychwytywania azotu (do 60-70%). Kolejnym argumentem przemawiającym za uprawami bezorkowymi jest fakt, że po zakończeniu okresu przejściowego w przypadku niektórych rodzajów upraw, możliwy jest wzrost wielkości plonów.

KIEROWNIK
Wydział Planowania Gospodarstwa Wodnego
RZGW w Warszawie
Wojciech Frątczak